

Osnovi elektrotehnike
(I kolokvijum)

K1

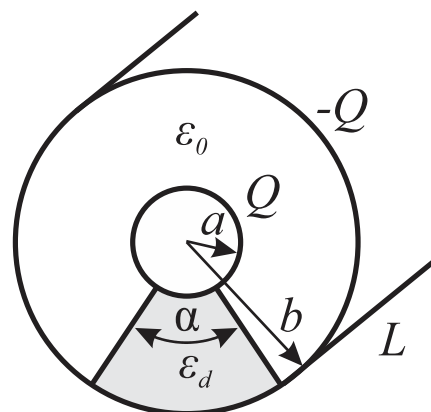
24.09.2026.

ZADACI

Zadatak 1. Vazdušni koaksijalni kabl ima celom svojom dužinom "klinasti" podmetač od čvrstog dielektrika permitivnosti $\epsilon_d = 8\epsilon_0$, kao što je prikazano na slici 1. Poluprečnici elektroda su $a = 2 \text{ mm}$ i $b = 2,7a$, a dužina kabla je $L = 5 \text{ m}$. Elektrode kondenzatora su naelektrisanje Q i $-Q$.

- Odrediti kako se u zavisnosti od rastojanja od ose kabla, r , menjaju intenziteti vektora električnog pomeraja i vektora jačine električnog polja, i izvesti izraz za kapacitivnost kabla (u opštim brojevima).
- Izračunati brojnu vrednost kapacitivnosti kabla.
- Izračunati ukupno slobodno i vezano naelektrisanje koje će se javiti na razdvojnoj površi dielektrika i unutrašnje elektrode kabla kada je kabl opterećen naelektrisanjem Q .

Ostali brojni podaci: $\alpha = \pi/4$, $Q = 5 \text{ nC}$, $\epsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ F/m}$.

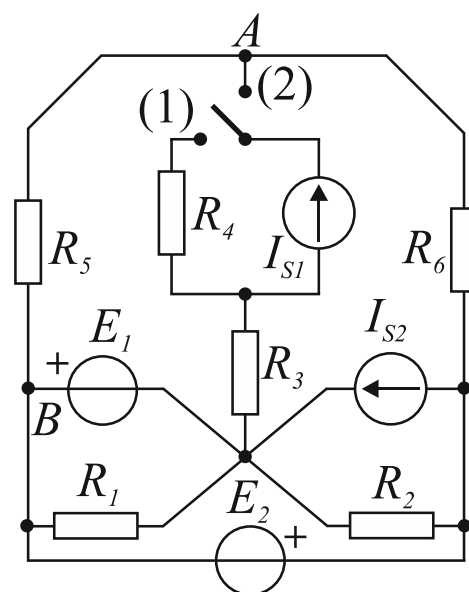

Slika 1.

Zadatak 2. Kada se u mreži sa slike 2, preklopnik prebaci iz položaja (1) u položaj (2), napon između tačaka A i B se poveća za 5 V .

- Primenjujući teoremu superpozicije, izračunati jačinu struje strujnog generatora, I_{S1} .
- Odrediti snage oba strujna generatora, kada je preklopnik u položaju (2).

Brojni podaci su: $R_1 = 20 \Omega$, $R_2 = 50 \Omega$, $R_3 = 10 \Omega$, $R_4 = 100 \Omega$, $R_5 = 5 \Omega$, $R_6 = 15 \Omega$, $E_1 = 5 \text{ V}$, $E_2 = 20 \text{ V}$, $I_{S2} = 0,5 \text{ A}$.

Slika 2.

PRAVILA POLAGANJA

Za položen kolokvijum neophodno je sakupiti više od 50% od ukupnog broja poena na zadacima. Svaki zadatak se boduje sa 25 poena. Kolokvijum traje jedan sat i trideset minuta.

Osnovi elektrotehnike
(II kolokvijum)

K2

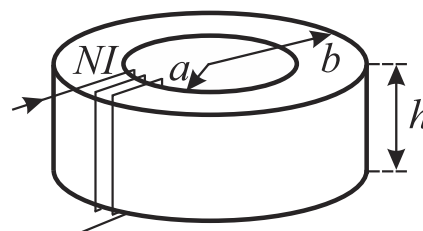
24.09.2026.

ZADACI

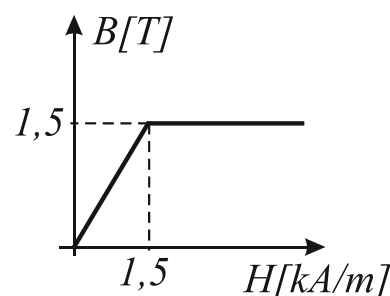
Zadatak 1. Na slici 1a je prikazano debelo torusno jezgro, načinjeno od materijala čija je magnetska karakteristika data na slici 1b. Na jezgro je ravnomerno i gusto namotan pobudni namotaj sa N zavoja u kojima je uspostavljena struja jačine $I = 1,5 \text{ A}$. Odrediti:

- broj namotaja N , tako da polovina jezgra bude u zasićenju,
- režim rada torusnog jezgra kada se struja u namotajima poveća za 50%,
- promenu magnetske energije u jezgri, koja nastaje pri promeni struje u namotajima, iz dela zadatka pod b).

Dimenzije jezgra su: $a = 2 \text{ cm}$, $b = 3 \text{ cm}$, visina $h = 2,5 \text{ cm}$.

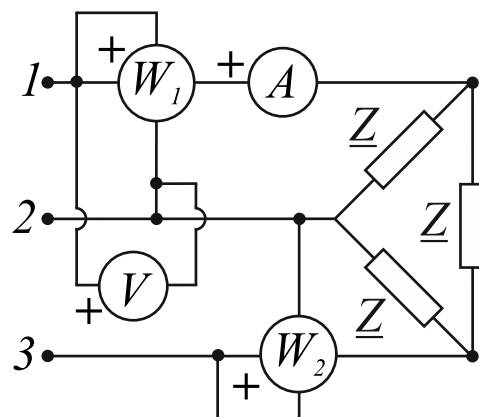
Slika 1a.

Slika 1b.

Zadatak 2. Na slici 2 je prikazan simetričan trofazni prijemnik impedanse $\underline{Z} = (30 + j60) \Omega$. Prijemnik je priključen na mrežu faznog napona $\underline{U}_1 = 230 \text{ V}$.

- Odrediti pokazivanje idealnih mernih instrumenata.
- Na istom fazorskom dijagramu prikazati fazore svih veličina od kojih zavise pokazivanja instrumenata.

Slika 2.

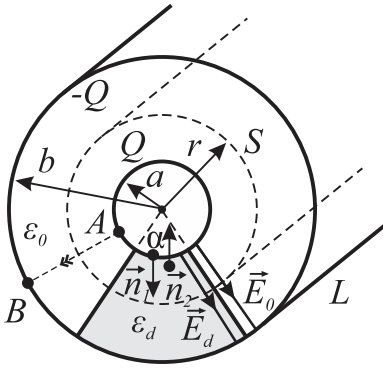
PRAVILA POLAGANJA

Za položen kolokvijum neophodno je sakupiti više od 50% od ukupnog broja poena na zadacima. Svaki zadatak se boduje sa 25 poena. Kolokvijum traje jedan sat i trideset minuta.

K1

Z1

a)

Granični uslov:

$$E_{t0} = E_{td}$$

$$E_0 = E_d = E$$

$$D_0 \neq D_d$$

$$\oint_S \vec{D} \cdot d\vec{S} = Q_{uS}$$

$$\int_{S_{OM}} D dS = Q$$

$$\int_{OM_0} D_0 dS + \int_{OM_d} D_d dS = Q$$

$$D_0 (2\pi - \alpha) r L + D_d \alpha r L = Q$$

$$D_0 = \epsilon_0 E$$

$$D_d = \epsilon_d E$$

$$E = \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) r L}, \quad a \leq r \leq b$$

$$D_0 = \epsilon_0 E = \epsilon_0 \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) r L} \quad D_d = \epsilon_d E = \epsilon_d \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) r L}, \quad a \leq r \leq b$$

$$U_{AB} = \int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{l} = \int_a^b E dr = \int_a^b \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) r L} dr = \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) L} \ln \frac{b}{a}$$

$$C = \frac{Q}{U_{AB}}$$

$$C = \frac{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) L}{\ln \frac{b}{a}}$$

b)

$$C = \frac{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) L}{\ln \frac{b}{a}} = \frac{\epsilon_0 \left(2\pi - \frac{\pi}{4} + 8 \frac{\pi}{4} \right) L}{\ln \frac{b}{a}} = \epsilon_0 15 \frac{\pi}{4} L$$

$$C = 521,3 \text{ pF}$$

c)

$$\sigma_{Sd} = \vec{D}_d \cdot \vec{n}_1 = D_d (r=a) = \epsilon_d \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) a L}$$

$$Q_{Sd} = \sigma_s \alpha a L = \epsilon_d \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) a L} \alpha a L = 8 \cdot \frac{\alpha}{(2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha)} Q = \frac{8}{15} Q$$

$$Q_{Sd} = 2,67 \text{ nC}$$

$$P = D - \epsilon_0 E = \epsilon_0 (\epsilon_r - 1) E$$

$$\sigma_v = \vec{P} \cdot \vec{n}_2 = -P(r=a) = -\epsilon_0 (\epsilon_r - 1) \cdot E(r=a) = 7 \epsilon_0 \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) a L}$$

$$Q_v = \sigma_v \alpha a L = 7 \epsilon_0 \frac{Q}{\epsilon_0 (2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha) a L} \alpha a L = 7 \cdot \frac{\alpha}{(2\pi - \alpha + \epsilon_{rd} \alpha)} Q = \frac{7}{15} Q$$

$$Q_v = 2,33 \text{ nC}$$

K1

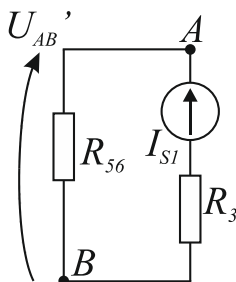
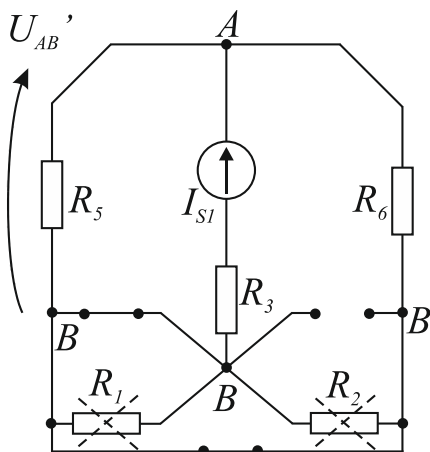
Z2

a)

$$\boxed{\begin{matrix} Svi \\ generatori \end{matrix}} = \boxed{\begin{matrix} Svi \\ sem I_{S1} \end{matrix}} + \boxed{\begin{matrix} Samo \\ I_{S1} \end{matrix}}$$

(2) (1)

$$U_{AB}^{(2)} = U_{AB}^{(1)} + U_{AB}' \quad \Rightarrow \quad \Delta U_{AB} = U_{AB}^{(2)} - U_{AB}^{(1)} = U_{AB}' = 5 V$$

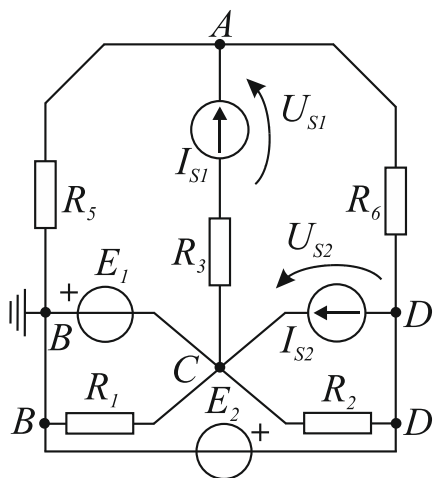
$$R_{56} = \frac{R_5 R_6}{R_5 + R_6} = \frac{5 \cdot 15}{5 + 15} = 3,75 \Omega$$

$$U_{AB}' = I_{S1} R_{56}$$

$$I_{S1} = \frac{U_{AB}'}{R_{56}} = \frac{5}{3,75}$$

$$\boxed{I_{S1} = 1,33 A}$$

b)

$$V_B = 0 V$$

$$V_C = -E_1 = -5 V$$

$$V_D = E_2 = 20 V$$

$$V_A \left(\frac{1}{R_3 + \infty} + \frac{1}{R_5} + \frac{1}{R_6} \right) - V_C \left(\frac{1}{R_3 + \infty} \right) - V_D \left(\frac{1}{R_6} \right) = I_{S1}$$

$$V_A \left(\frac{1}{5} + \frac{1}{15} \right) - 20 \cdot \left(\frac{1}{15} \right) = 1,33 \quad / \cdot 15$$

$$4V_A = 40$$

$$V_A = 10 V$$

$$U_{S1} = U_{AC} + R_3 I_{S1} = V_A - V_C + R_3 I_{S1} = 10 - (-5) + 10 \cdot 1,33 = 28,33 V$$

$$P_{S1} = U_{S1} I_{S1} = 28,33 \cdot 1,33$$

$$\boxed{P_{S1} = 37,78 W}$$

$$U_{S2} = U_{CD} = V_C - V_D = -5 - 20 = -25 V$$

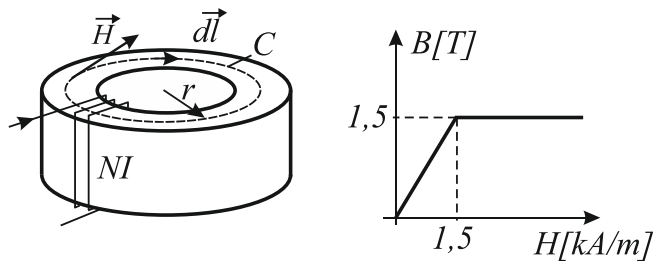
$$P_{S2} = U_{S2} I_{S2} = -25 \cdot 0,5$$

$$\boxed{P_{S2} = -12,5 W}$$

K2

Z1

a)

$$\oint_C \vec{H} \cdot d\vec{l} = NI$$

$$H 2\pi r = NI$$

$$H = \frac{NI}{2\pi r} \quad a \leq r \leq b$$

$$r_c = a + \frac{1}{2}(b-a) = 2,5 \text{ cm} \quad I = 1,5 \text{ A}$$

$$\frac{NI}{2\pi r_c} = H_K \quad \rightarrow \quad N = \frac{H_K 2\pi r_c}{I} = \frac{1500 \cdot 2\pi \cdot 0,025}{1,5}$$

$$N = 157 \text{ zavojaka}$$

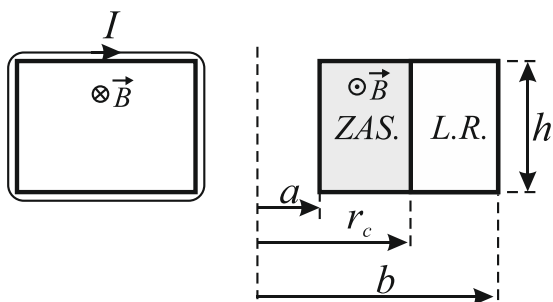
b)

$$I_1 = 1,5 I = 1,5 \cdot 1,5 = 2,25 \text{ A}$$

$$H_{\min}(I_1) = \frac{NI_1}{2\pi b} = \frac{157 \cdot 2,25}{2\pi \cdot 0,03} = 1875 \text{ A/m} > H_K \quad \rightarrow$$

Jezgro u potpunom zasićenju.

c)

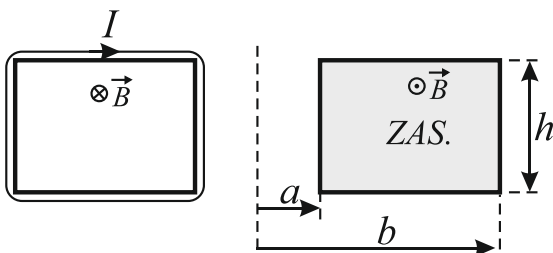
$$w_m = \frac{1}{2} B H = \frac{1}{2} \mu H^2$$

$$W_m = \int_V w_m dV$$

$$W_m = \frac{1}{2} B_K H_K (r_c^2 - a^2) \pi h + \int_{r_c}^b \frac{1}{2} \mu \left(\frac{NI}{2r\pi} \right)^2 2r\pi dr h$$

$$W_m = \frac{1}{2} B_K H_K (r_c^2 - a^2) \pi h + \frac{1}{2} \cdot \frac{1,5}{1500} \cdot \frac{N^2 I^2}{2\pi} h \ln \frac{b}{r_c}$$

$$W_m = 19,87 \text{ mJ} + 20,13 \text{ mJ} = 40 \text{ mJ}$$

$$W_{m1} = \frac{1}{2} B_K H_K (b^2 - a^2) \pi h$$

$$W_{m1} = 44,16 \text{ mJ}$$

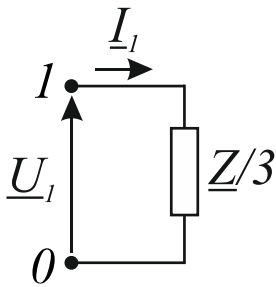
$$\Delta W_m = W_{m1} - W_m = 44,16 \text{ mJ} - 40 \text{ mJ}$$

$$\Delta W_m = 4,16 \text{ mJ}$$

K2

Z2

a)

$$\underline{Z} = (30 + j60) \Omega = 67,1 e^{j63,43^\circ} \Omega$$

$$\underline{I}_1 = \frac{\underline{U}_1}{\underline{Z}/3} = \frac{230 e^{j0^\circ}}{\frac{1}{3} \cdot 67,1 e^{j63,43^\circ}} = 10,28 e^{-j63,43^\circ} A$$

$$I_A = |\underline{I}_1| = 10,28 A$$

$$U_V = |\underline{U}_{12}| = \sqrt{3} |\underline{U}_1| = \sqrt{3} \cdot 230 = 398,37 V$$

$$P_{W1} = \operatorname{Re}\{\underline{U}_{12} \underline{I}_1^*\} = U_{12} I_1 \cos \angle(\underline{U}_{12}, \underline{I}_1)$$

$$P_{W1} = \sqrt{3} U_1 I_1 \cos(30^\circ + 63,43^\circ)$$

$$P_{W1} = \sqrt{3} \cdot 230 \cdot 10,28 \cdot \cos 93,43^\circ$$

$$P_{W1} = -245,02 W$$

$$P_{W2} = \operatorname{Re}\{\underline{U}_{32} \underline{I}_3^*\} = U_{32} I_3 \cos \angle(\underline{U}_{32}, \underline{I}_3)$$

$$P_{W2} = \sqrt{3} U_1 I_1 \cos(63,43^\circ - 30^\circ)$$

$$P_{W2} = \sqrt{3} \cdot 230 \cdot 10,28 \cdot \cos 33,43^\circ$$

$$P_{W2} = 3417,74 W$$

b)

